

İlim İçin Niyet Etmek

– Polat Akyol · 07 Nisan 2020

İLİM İÇİN NİYET ETMEK

Mukaddime: Rahmân ve Rahîm olan Allâh'ü Teâlâ'nın Adıyla...

Hamd, Allâh'a mahsustur. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfîret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüğünden O'na sığınırız. O'nun hidâyete erdirdiğini hiç kimse sapıramaz, sapırdığını ise hiç kimse hidâyete erdiremez. Şehâdet ederim ki, Allâh'tan başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ve yine şehâdet ederim ki, Muhammed aleyhisselâm O'nun kulu ve Rasûlü'dür...

Bundan sonra:

Bu bölüm ilim için niyet etmeye yönelik olarak bir hadîsten oluşmaktadır.

1. Mü'minlerin emîri Ömer b. Hattâb'dan radiyallâhu anh rivâyet edildiğine göre, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Ameller, ancak niyetlere göredir. Herkese sadece niyet ettiği şey vardır. Öyleyse kimin hicreti, Allâh'a ve Rasûl'üne ise, onun hicreti Allâh'a ve Rasûl'ünedir. Kimin hicreti de elde edeceği bir dünyâlığa veya evleneceği bir kadına ise, onun hicreti de o hicret ettiği şeyedir." [(SAHÎH HADÎS) Buhârî (54); Müslim (1907)...]

Hadîsin İcmâli Şerhi:

Bu hadîs-i şerîf ifâde ettiği mânâ itibariyle çok önemlidir. Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'in özlü sözlerinden biri olup, ibâdetlerin ancak kendisi ile sahîh olacağı niyetten bahsetmekte, bâtil peşinde koşan, başkalarına zarar vermek ve hile yollarına sapmak isteyen kimselere Allâh'ü Teâlâ'nın huzuruna kavuşuncaya kadar ileri sürebilecekleri hiçbir delil bırakmamaktadır.

"Ameller" yani azaların yaptığı tüm sözlü ve fiili eylemler, "ancak niyetlere göredir"; niyetlere göre değerlendirilir.

Niyet, kişinin yapmak istediği şeyi kalbiyle kastetmesidir; onu yapmaya karar vermesidir. Niyetin amelin başında bulunması rükün, hükmen amelle birlikte bulunması yani amelin niyete aykırı olmaksızın meydana gelmesi ise şarttır. Niyetin yeri kalb olup, onu açıktan açığa söylemek bid'attır. Çünkü niyeti açıkça söylemenin meşrûiyetine delâlet edebilecek herhangi bir şey ne Allâh'ın Kitâb'ında ne de Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'in Sünnet'inde sâbit olmamıştır. Bilindiği üzere ibâdetlerde aslanan haramlıktır.

Amellerin kabul olması yahut reddedilmesi niyetlere bağlıdır. Niyet olmadan yahut doğru olmayan bir niyet ile yapılan ameller, Allâh katında kabul edilmez. Allâh Subhânehu ve Teâlâ, kendisi için yapılan küçücük bir ameli dahi kabul eder ve bunun karşılığında kişiyi hayal bile edemeyeceği şekilde mükâfatlandırır. Zîrâ O, sonsuz lütuf sâhibidir. Kendi rızâsı gözetilmeyen yahut başkalarının rızâları da kastedilen amelleri ise yıllar yılı yapılmış olsalar bile kabul etmez. Böylece doğru niyetin önemi ortaya çıkmaktadır.

Niyeti öğretecek ve düzeltecek tek şey ilimdir. Öyleyse ilim, öncelenmesi gerekli olan ilk şeydir. İlimde niyet, diğer tüm amellerde olduğu gibi Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın rızâsını kazanmak olmalıdır. Başka

şeyler için; mal ve makâma, ilgi ve şöhrete ulaşma gayesiyle olmamalıdır. Bu nokta ayakların kaydığı, şeytânların büyük tuzaklar kurduğu ve kaybedenlerin çok olduğu bir yerdir. Burada özellikle ilim talebelerinin dikkat etmesi, her gün niyet muhâsebesi yaparak ilim yolunda sabır ve kararlılıkla yürümeleri gereklidir. Allâh, kendi rızâsı için ilim taleb eden kullarının yanındadır, onları korur ve ummadıkları yerlerden rızıklandırır.

“Herkes” yani âlim olsun câhil olsun farketmeksizin tüm kullara “sadece niyet ettiği şey”; onun karşılığı “vardır.”

Bir kimse, bir ameli doğru bir şekilde niyet ederek yaparsa ecrini alır. Bunun gibi yapmaya niyet ettiği halde mazur görülebileceği şer’î bir engel dolayısıyla yapamamış olsa, yine de yapmış gibi ecir kazanır. Müslümanın niyeti, amelinden hayırlıdır. İşte bu, Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın kullarına olan merhametinin ve kereminin bir tecelli olarak İslâm Dîni’nin güzelliklerindedir. Bir talebe, icâzet aldıktan sonra Allâh’ın dînin yaymak ve öğretmek niyetinde olsa, fakat bu gerçekleşmeden ilâhî kader kendisi hakkında tecelli edip vefât etse, o, bu güzel niyetinin karşılığını mutlaka alır.

Öyleyse ey kardeşim! Allâh’ın rızâsına ulaşmak niyetiyle ilim öğren ve yine Allâh’ın rızâsını elde etmek için bu öğrendiğin ilimle amel etmeğe ve onu gücün nispetinde yaymaya niyet et. Hastalık yahut hapis veyahut ölüm sana mânî olacak olmuş olsa bile, Rabbimiz seni bilmektedir. O, seni bildikten sonra başkasının bilip duymasına ihtiyacın yoktur. Allâh her şeye vekîl ve kadirdir.

“Öyleyse kimin hicreti, Allâh’a ve Rasûl’üne ise, onun hicreti Allâh’a ve Rasûl’ünedir. Kimin hicreti de elde edeceği bir dünyâlığa veya evleneceği bir kadına ise, onun hicreti de o hicret ettiği şeydir.”

Burada hicretten maksat, küfür ülkesinden İslâm beldesine geçmektir. Geniş anlamı itibariyle hicret, terk etmeyi ifade eden bir kavramdır. Bir şeye hicret ise başkasından ona intikal etmektir.

Müslümanların İslâm’ın ilk yıllarında Mekke’yi terk ederek Habeşistan’a daha sonra da Medine’ye gitmeleri hicret olarak isimlendirilmiştir. Günah ve isyânı terk ederek Allâh’ın itaatine geçmek de bir hicrettir. Cehâletten, onun karanlığından ve zulmünden ilme, ilmin nuruna ve yol göstericiliğine geçmek de hiç şüphesiz ki hicrettir.

Bu itibarla her kim Allâh’a ve Rasûlü’ne sevgi duyarak dînindeki bilgisini artırmak niyeti ile ve küfür diyarında acze düştüğü dînini açıktan açığa uygulamak arzusuyla hicret edecek olursa, işte böylesi gerçek anlamda Allâh’a ve Rasûlü’ne hicret eden kimsedir. Kim de dünyevî maksatları, kadın, mal, mevki, şöhret ve buna benzer diğer dünyevî şeyleri arzularak hicret edecek olursa, onun da bu hicretinden elde edeceği pay, dünyâ ve bu dünyânın fânî ve zelîl arzuları olacaktır. Allâh’u Teâlâ’dan ameli karşılığında bir mükâfat bulamayacaktır. Diğer ameller de bunun gibidir.

Öyleyse ey kardeşim! Menfaati az ve kısa olan şu dünyâ hayatında bizim hicretimiz ancak Allâh’u Teâlâ’ya olmalıdır. Bir halden bir hale geçişimiz, bir şeyi terk ederek başka bir şeye başlangıcımız sadece Allâh’ın rızâsını gözeterek olmalıdır. Terk ettiğimizi Allâh için terk etmeli, başlangıç yaptığımızı da ancak Allâh için başlamalıyız. Şerîat ve akıl bunun dışında davrananların hüsrana uğrayacaklarını hükmetmekte ve haber vermektedir.

Hadîsten Çıkan Hükümler Ve Fâideler:

1. Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın değer verdiği ve buna göre mükâfatlandığı şey, kişinin niyeti ve ihlâsıdır. Kişinin niyeti ve kastı ilimde ve diğer amellerde sadece Allâh olmalıdır.

2. Niyetsiz yapılan amellere ve ihlâssız olan niyetlere sevâb yoktur. Niyet ve ihlâs, tüm ameller için farzdır.
 3. Niyet edildiği halde geçerli bir özür sebebiyle yapılamayan amellere yapılmış gibi ecir vardır.
 4. İlim amelden öncedir. Çünkü yapılmak için niyet edilen amelin şart ve rükünlerini bilmeden o ameli doğru bir şekilde yapmak söz konusu değildir.
 5. İyi niyet, mübâh olan amelleri ibâdete dönüştürür ve bunlar için ecir kazandırır. Bir kimse, Allâh'a itaat yolunda güç kazanmayı niyet ederek yemek yer veya içerse bu niyeti dolayısıyla sevâb kazanır. Aynı şekilde geçimini kazanmak isteyen bir kimse bununla kendisini dilencilikten korumayı, kendisine ve çocukluğuna ihtiyaçları için harcamayı niyet ederek çalışırsa, bundan dolayı yine ecir kazanır. Diğer ameller de böyledir.
- Ancak iyi niyet kötü amelleri ve haramları mübâh kılmaz. Câmî yapmak için çalmak, fakir fukarayı doyurmak için kumar oynamak, infâk etmek için fâiz almak haramdır. İslâmı hâkim kılmak için küfür parlamentolarına girmek küfürdür. Allâh'a yakınlaşmak için velîleri aracı edinmek ise şirkdir. İyi niyetlerle yapılmış olmalarının bir önemi yoktur.
6. Hicret kıyâmete kadar bâkidir. Küfür diyârında yaşayıp da dînini açıktan yaşayamayan Müslümanlar için İslâm beldesine hicret etmek farzdır. Yaşayanlar için müstehabtır.

Hâtîme:

Hamd âlemlerin rabbi olan Allâh'a mahsustur. Salât ve selâm yaratılmışların en hayırlısı Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem'in, âlinin ve ashabının üzerine olsun.
Yardım ve başarı, izzet ve şeref Allâh'tandır.

O, her şeyin en iyisini bilendir.
Muvahhid Kullara Selâm Olsun.

KAYNAK :
Abdullâh Saîd el-Müderriis.

1440 h. / 2019 m.